

BLYTTIA

NORSK BOTANISK FORENING'S TIDSSKRIFT

1949

NR. 1

OSLO

Innhold.

	Side
Walløe, Arne: Alder og størrelse av en del norske buskarter. (Age and Size of Some Norwegian Bushes; Summary)	1
Omang, S. O. F.: Cerinthoidea, et nytt element i den norske Hieraciumflora. (Cerinthoidea, A New Group in the Norwegian Hieracium-Flora; Summary)	8
Småstykker:	
Dahl, Eilif: En masseforekomst av russeburkne (<i>Athyrium crenatum</i>). (An Additional Find of <i>Athyrium crenatum</i> in Sel, Oppland; Summary)	13
Naustdal, Jakob: <i>Asplenium adulterinum</i> og <i>A. adulterinum</i> × <i>viride</i> funne i Hålandsdal, Midthordland. (Førebels melding). (<i>Asplenium adulterinum</i> and <i>A. adulterinum</i> × <i>viride</i> Found in Hålandsdal, Hordaland; Summary)	14
Hauge, Nils: <i>Carex paniculata</i> i Østfold. (<i>Carex paniculata</i> , New to South-Eastern Norway; Summary)	14
Gjærevoll, Olav: Et tillegg til floraen på Grip, Nordmøre. (Additions to the Flora of Grip off Kristiansund; Summary)	15
Norsk Botanisk Forening	16
Notiser	24

Norsk Botanisk Forening.

Styre for 1948: Professor Trygve Braarud, formann; cand. real. Knut Ødegård, sekretær; gravør Halfdan Rui, kasserer; lektor Gunnar A. Berg, dosent Oddvin Reisæter, lektor Ragna Sæterp.

Nye medlemmer tegner seg hos sekretæren, adresse Botanisk laboratorium, Blindern. Kontingenten er kr. 10,00 pr. år, som sendes til kassereren, adresse Underhaugsveien 9, Oslo.

Blyttia.

Redaktør: konservator Per Størmer.

Redaksjonskomité: disponent Halvor Durban-Hansen, amanuensis Georg Hygen, professor Ove Arbo Høeg, cand. real. Knut Ødegård.

Blyttia utgis av Norsk Botanisk Forening og utkommer ordinært med 4 hefter om året. Foreningens medlemmer får tidsskriftet fritt tilsendt innen landet. Abonnementspriser for ikke-medlemmer er kr. 12,00 pr. år, fritt tilsendt innen landet. Henvendelser om abonnement, annonser m. v. rettes til Blyttias forretningsfører, stud. real. Finn Eckblad, Josefinegt. 21, Oslo.

Alder og størrelse av en del norske buskarter.

Av

ARNE WALLØE

Utdrag av hovedfagsarbeid for mat.-naturv. embedseksamen
ved Universitetet i Oslo.

Tilrettelagt for trykning av Ove Arbo Høeg.

Hvor gamle våre viltvoksende busker kan bli, foreligger det ytterst få opplysninger om i litteraturen. Det har vært foretatt svært få aldersbestemmelser, og etter forslag av professor J. Holmboe har jeg derfor i årene 1938—39 foretatt undersøkelser over alder og størrelse av en del buskarter. Det innsamlete materiale er for den alt overveiende del fra traktene omkring Oslo, innenfor Oslo fylke. Utenfor dette område har jeg bare foretatt enkelte spredte ekskursjoner til Nesodden, Moss, Rælingen, Nittedal, Bærum og Asker.

Hvor forholdene har tillatt det, har jeg saget ned de buskene som har vært størst og sett eldst ut. Dessuten har jeg tatt med enkelte som har vært svært medtatte eller døde, selv om de ikke har imponert ved sin størrelse. De aller fleste av de nedskårne busker har for resten hatt alderdomstegn i større eller mindre grad, døde grener, råte i stammen o. l. Høydene er målt med målestang. For de litt større buskenes vedkommende kan høyden vanskelig bestemmes med større nøyaktighet enn 0,1 m. Stammens omfang og største diameter er målt ved rothalsen, på friskt materiale. For aldersbestemmelsen er stykker av stammen blitt tørket, pusset med fint sandpapir, og i de fleste tilfelle overstrøket med linolje for at årringene skulle komme bedre frem. Det som er blitt bestemt, er altså alderen av vedkommende skudd; men alderen av individet kan godt ha vært langt større, særlig hos arter som formerer seg ved rotskudd.

Berberis vulgaris L., berberis. — Denne busken vokser nær sagt over alt i Oslos nærmeste omegn. Særlig er det meget av den på Gressholmen, Lindøya, Hovedøya og Ekeberg. Oftest er den en tettstammet busk, som sprer seg ved hjelp av rotskudd. Mange steder danner den tette kratt. Høyden varierer en del med voksestedet. På solrike tørre bakker og knauser blir den sjelden mer enn 3 m, mens den derimot på litt skyggefullere steder i kratt og småskog kan bli over 4,5 m. Schübeler (II s. 295) nevner eksemplarer som er inntil

3,8 m høye med stammer på inntil 7,8 cm diameter. En av hans stammepøver var 7 cm i diameter og 33 år gammel. Vanligvis blir ikke busken på langt nær så stor; men leilighetsvis kan den bli en del større og atskillig eldre (sml. også Hegi IV, 1 s. 6, Møller 1916 s. 215 og Molisch 1929 s. 59). — Den tykkeste stammen jeg har målt, nr. 1 i tabellen, hørte til et eksemplar i tett berberiskratt på Bygdøy. Stammen, som delte seg i to ca. 15 cm over marken, var råtnet opp innerst ved marginen så alderen kunne ikke bestemmes nøyaktig. Den var formodentlig 80 år, men bare 76 årringer var bevaret.

Corylus Avellana L., hassel. — I Oslotrakten er hasselen alltid buskformet og har sjelden et stammeomfang på mer enn 50 cm. Treformete eksemplarer av ganske andre dimensjoner er beskrevet fra Vestlandet, av Sommerfelt (1928 s. 14), Schübeler (II s. 510), og især av Holmboe (1925). Den største er beskrevet av Holmboe (Lagerberg & Holmboe II s. 126), fra gården Yddal i Fusa. Den var helt treformet og hadde i 1937 en stamme som 0,6 m over marken var 4,46 m i omfang eller ca. 1,5 m i tverrmål. Slike hasseltrær på Vestlandet i Norge hører til de største som overhodet kjennes. Om alderen skriver Warming (1916—19 s. 105): »Hassel skal kunne naa en Alder av 30—40 Aar, men meget højere findes angivet for støvnedede Exemplarer.« Møller (1916 s. 220) angir at dens levedyktighet sjelden overskrider 60—80 år. Samme alder blir oppgitt av Molisch (1929 s. 42), som tilføyer at en 10 m høy hassel med stammeomfang 2,20 m ble anslått til å være 150 år. I vårt land har Schübeler (II s. 510) tallet inntil 60 årringer. De største stammene i mitt materiale, nr. 1 og 3, var begge råtnet opp innvendig. I den største, nr. 1, kunne jeg telle 54 årringer, men jeg skulle anta at den var ca. 10 år eldre. I den andre var bare 42 årringer i behold, men den var antakelig nesten like gammel som den foregående.

Cotoneaster integerrimus Med., dvergmispel. — Om størrelsen av dvergmispelen blir det i alminnelighet i litteraturen bare angitt at den er en liten busk. Hegi (IV, 2 s. 686) beskriver den imidlertid som en 1,5—2 (3) m høy busk, opprett, sjelden nedliggende. Dette stemmer ikke for Oslotrakten. Her er den oftest nedliggende, især hvor den vokser på kalkfattig underlag. Om alderen foreligger det tidligere ingen undersøkelser i Norge. I Tyskland er den høyeste iakttatte alder 13 år (Molisch 1929 s. 59). — Det største eksemplar jeg har sett, var en opprett busk, nr. 1 i tabellen. På grunn av råte kunne ikke alderen bestemmes nøyaktig. Den var minst 30 år, men bare 28 årringer kunne telles. Den vokste på tørt berg.

Daphne Mezereum L., tysbast. — Denne busken vokser spredt, i kratt og løvskog. Den later til å trives best på kalkholdig jord hvor det er litt fuktig bunn og skyggefullt. Veden er svært tett og har en eiendommelig ertliggende lukt i frisk tilstand. I Oslotrakten

innskrenker tysbasten seg som regel til noen tynne, buktete grener, og den blir sjelden over 1 m høy. Buskene synes å være meget ettertraktet i blomstringstiden om våren, så menneskenes inngrep har ikke liten betydning for tysbasten i byens omegn. De aller fleste eksemplarer jeg så, var avbrutt og ødelagt. Men heller ikke på avsidesliggende steder, hvor buskene hadde fått vokse i fred, har jeg funnet særlig store eksemplarer, og ingen tilnærmedesvis så store som de to Schübeler (I s. 598) nevner fra omegnen av Trondheimsfjorden: Det ene var 156 cm høyt, det andre 109 cm, med et stammeomfang av 31 cm ved grunnen; dette svarer til et tverrmål av ca. 10 cm. (Andre høydeangivelser, se Warming 1916—19 s. 123, og Hegi V, 2 s. 709). Om alderen foreligger ingen oppgaver fra Norge, men i Tyskland har man funnet eksemplarer på 38 år (Hegi l. c. s. 713, og Molisch 1929 s. 53).

Lonicera Xylosteum L., leddved. — Busken forekommer meget hyppig på silurbunn ved Oslo, men er på ingen måte bundet til kalk. Den er også ganske vanlig i grunnfjellstrøkene, og her blir den gjenomgående større og kraftigere enn på siluren. Den vokser gjerne på tørre steder, i kratt, urer og på stenete bakker. Sammen med den i krattene omkring Oslo finner man oftest *Berberis vulgaris*, *Viburnum Opulus* og *Corylus Avellana*; på samme voksesteder kan en også mer eller mindre regelmessig finne alle de andre her omtalte buskene med unntak av *Myrica Gale*. — Høyden blir oppgitt av Warming (1916—19 s. 115) til 1—2 (—3) m, og av Hegi (VI 1 s. 252) til 1—2 m. Om alderen foreligger ingen tidligere undersøkelser i Norge, heller ikke har jeg kunnet finne noe om den fra andre land i litteraturen.

Myrica Gale L., pors. — Porsen er en liten, lav busk, med krypende rotstokk. Den vokser ofte i mengde på flate myrstrekninger. Omkring Oslo blir den sjelden stort mer enn 1 m høy, men leilighetsvis skal den kunne bli en del større andre steder. Som vanlig høyde oppgir Kirchner, Loew & Schroeter (1928 s. 586) 0,5—0,8 m, unntakelsesvis 1,5 og like til 2 m. I Danmark skal den ifølge Petersen (1916 s. 93) kunne bli inntil 2 m. Schübeler (II s. 456) oppgir tverrmål og alder av 10 stammeprøver fra forskjellige steder i lavlandet i det sydlige Norge; den største og eldste var 29 mm d'am. og 17 år gammel. (Se også Kirchner, Loew & Schroeter l. c.). På de eldste og største eksemplarene jeg har undersøkt (nr. 1 og 2 i tabellen) var alle grenene døde, så de ville knapt være blitt eldre. I tabellen er hunbusker merket med tegnet ♀ etter stedsnavnet, hanbusker med ♂.

Prunus spinosa L., slåpetorn. — En vanlig busk ved Oslo, især på øyene, hvor den mange steder danner tette, nesten ugjennomtrengelige kratt, noe som henger sammen med dens store evne til å formere seg ved rotskudd (sml. Blomqvist 1911). Den gror især på

solrike steder, helst på tørre bakker og bergskrenter, men den kan også vokse på litt fuktigere bunn. Alle de største og eldste eksemplarene fant jeg i kratt på forholdsvis dyp, næringsrik jord; alle var enstammet og hørte til var. *coetanea* Wimm. et Grab. (= f. *major* Schübeler). — Hegi (IV, 2 s. 1102) omtaler slåpen som en busk på 1—3 meters høyde, sjeldnere et tre på inntil 5 m. Lagerberg & Holmboe (IV s. 38) angir samme maksimalhøyde. — Alderen blir oppgitt til i alminnelighet om lag 40 år av Hegi (l. c. 1104) og av Møller (1916 s. 251), og inntil 47 år av Molisch (1929 s. 53). Et uvanlig stort og gammelt eksemplar, som ble felt ved Oslo, blir omtalt av Schübeler (II s. 526). Det var 4 m høyt, med en diameter på 17 cm, og var 80 år gammelt.

Rhamnus catharticus L., geitved. Denne arten er ingen typisk busk (se bl. a. Blomqvist 1911 s. 53). Omkring Oslo er den ofte treformet og kan nå anselige dimensjoner. Den vokser spredt, i kratt og løvskog, helst på stenet og tørr bunn. Hegi (V, 1 s. 334) anfører at arten mange steder er bundet til kalk, men dette er ikke tilfellet i Oslotrakten. Den synes å være helt indifferent i denne henseende. Derimot tåler den ikke noen sterk grad av skygge. — Schübeler (II s. 417) skriver: »Ved Christiania har jeg aldrig seet Buske, der have havt en større Høide end 13—14' (4,07—4,39 m); men Stammerne kunne undertiden blive forholdsvis temmelig tykke: jeg har en Skive, der, uden Bark, holder 7¾" (20 cm) i Diameter og viser en Alder af 56 Aar«. Warming (1916—1919 s. 113) nevner et treformet eksemplar i Aalholm slottshage som var omkring 11 m høyt med noe over 1 m stammeomfang. Willkomm hevder at geitveden kan bli over 100 år gammel (Molisch 1929 s. 51), og samme alder angir Lagerberg & Holmboe (IV s. 160). Det største eksemplaret i mitt materiale (nr. 6) vokste på Fornebulandet, i en liten lund av hegg, lønn, alm og geitved. På den næringsrike silurgrunnen, hvor det dessuten var litt fuktig, hadde treet funnet et meget gunstig voksested. Det var bare 56 år gammelt. Det hadde en del døde grener, men ville sikkert ha kunnet leve enda i mange år. Nr. 1 var et buskformet eksemplar fra en bergskrent ved Bekkelaget; med sine 81 år var det det eldste jeg har funnet, men som det sees av tabellen var ikke dimensjonene særlig imponerende.

Rhamnus Frangula L., trollhegg. — Trollheggen er vanlig i Oslotrakten i kratt og løvskog; den synes å trives best på litt fuktige, skyggefulle steder, men kan også vokse på tørr bunn, selv om stammen her sjelden blir mer enn 7—8 cm i tverrmål ved rothalsen. — Schübeler (II s. 418) nevner et 4,7 m høyt tre med et stammeomfang på 34 cm (se også Warming 1916—19 s. 112 og Hegi V, 1 s. 345). — Om aldersbestemmelser har jeg ikke kunnet finne annet i litteraturen enn en oppgave om at den eldste trollhegg i Marburg var 30 år gammel (Molisch 1929 s. 51).

Viburnum Opulus L., krossved. — Som voksested for denne busken blir til dels angitt tørre steder, men den er vel så ofte å finne på litt fuktig bunn, i kratt og løvskog. Her blir den størst og kraftigst. Av eksemplarene jeg har undersøkt, sto nr. 3, 5, 7 og 10 i tørt kratt, mens de andre vokste i flatt, litt fuktig lende. Foruten de i floraene omtalte kjennemerker kan nevnes at veden i frisk tilstand har en karakteristisk ubehagelig lukt. — Hva angår tidligere oppgaver over høyden, se Warming (1916—19 s. 117), Møller (1916 s. 300) og Hegi (VI, 1 s. 244). Om alderen foreligger det tidligere ingen undersøkelser i Norge, men i Tyskland skal den ifølge Hegi kunne bli over 50 år. Av de eksemplarene som er nevnt i min tabell, hadde den tykkeste stammen, nr. 1, noen store døde grener, men var ikke mer medtatt enn at den sannsynligvis ville ha kunnet leve i flere år til. Men det later til at stammene oftest dør før de når en slik alder som denne, 39 år. Således var nr. 6, 8 og 10 døde.

SUMMARY

Age and Size of Some Norwegian Bushes.

In the neighbourhood of Oslo large wild-growing specimens of 10 species of bushes were examined. The height was measured by means of a rod. The diameter and the circumference were measured at the base of the stem (at the root-neck), on fresh material. The number of annual rings was counted on cross-sections after drying and polishing; mostly a coat of linseed oil was applied in order to make the rings appear more distinctly. The results of the measurements are seen in the table.

Litteratur.

- Blomqvist, S. G.: Till högbuskformationens ekologi. — Svensk Bot. Tid-
skr., 5. Stockholm 1911.
- Hegi, G.: Illustrierte Flora von Mittel-Europa, III, IV 1, IV 2, V 1, V 2,
VI 1. München 1909—1926.
- Holmboe, J.: Nogen store hasseltrær i Hordaland. — Naturen, 1925.
Bergen 1925.
- Kirchner, O., Loew, E. und Schroeter, C.: Lebensgeschichte der Blüten-
pflanzen Mittel-Europas, II. Stuttgart 1928.
- Lagerberg, T. og Holmboe, J.: Våre ville planter, II, III og IV. Oslo
1938—39.
- Molisch, H.: Die Lebensdauer der Pflanze. Jena 1929.
- Møller, Birgitte: Trær og Buske i Danmarks Skove. København 1916.
- Petersen, O. G.: Trær og Buske. København 1916.
- Schübel, F. C.: Viridarium Norvegicum, I—III. Christiania 1886—89.
- Sommerfelt, S. C.: Bemærkninger paa en botanisk Excursion til Bergens
Stift. — Mag. f. Naturv., 9. Christiania 1828.
- Warming, E.: Dansk Plantevækst, 3. Skovene. — Botanisk Tidsskr., 35.
København 1916—19.

Alder og størrelse av busker viltvoksende omkring Oslo. Age and Dimensions of bushes growing wild in the Neighbourhood of Oslo.

Nr.	Art, voksested Species, Locality	Høyde — Height m	Stamme ved rothalsen Stem at base		Alder — Age År — Years	Nr.	Art, voksested Species, Locality	Høyde — Height m	Stamme ved rothalsen Stem at base		Alder — Age År — Years
			Omfang Circumference cm	Tverrmål Diameter cm					Omfang Circumference cm	Tverrmål Diameter cm	
	<i>Berberis vulgaris</i> L.										
1	Bygdøy	4,3	38,1	13,1	ca. 80	1	Brønnøy	0,96	8,8	2,8	29
2	Lindøya	4,2	34,3	12,4	62	2	—	0,82	9,2	2,9	28
3	Gressholmen	4,2	34,8	11,3	59	3	Hvalstrand	1,05	8,6	2,8	27
4	—	4,1	29,9	9,8	58	4	Skaugumsåsen	0,93	7,5	2,7	24
5	Nakholmen	2,5	27,7	9,3	57	5	Hvalstrand	0,94	8,0	2,7	23
6	Gressholmen	4,7	36,1	12,4	56	6	Holmen	1,20	7,9	2,5	20
7	Ekeberg	3,4	32,3	10,5	54	7	Hvalstad	0,85	5,9	1,9	19
8	Lindøya	3,7	27,1	8,9	48	8	Nesøy	1,18	6,6	2,1	16
9	—	4,0	28,6	10,1	48	9	Hvalstad	0,75	5,9	2,0	15
10	Ullernåsen	4,1	12,4	3,9	41	10	Vettakollen	0,72	6,1	2,0	14
11	Ekeberg	3,5	21,8	7,5	40	11	—	0,63	6,0	1,9	11
12	Simensbråten	3,3	33,8	10,9	ca. 40						
13	Bryn	3,0	13,1	4,5	30						
14	Grorud	3,2	19,5	6,6	29						
	<i>Corylus Avel-lanna</i> L.						<i>Lonicera Xylo-steum</i> L.				
1	Alnabru	7,5	58,1	20,4	ca. 65	1	Ostøy	2,40	15,7	5,2	38
2	Bryn	5,9	41,3	13,7	63	2	Lindøya	1,75	8,2	2,8	36
3	Vettakollen	8,0	55,3	18,8	ca. 60	3	Bryn	3,10	18,1	6,1	32
4	Ullern	6,9	34,1	11,3	56	4	Alnabru	1,75	13,0	4,2	30
5	Hvalstrand	6,5	45,3	14,6	53	5	Abildsø	3,20	14,5	4,7	30
6	Grorud	5,1	37,0	12,3	45	6	Jeløy	2,80	19,8	6,3	27
7	Rælingen	5,9	46,2	14,8	44	7	Grorud	1,85	19,0	6,6	26
8	Ostøy	7,4	45,8	16,4	42	8	Alnabru	2,90	11,9	4,0	25
9	Nesøy	8,5	46,6	15,8	42	9	Ostøy	2,20	10,9	3,5	25
10	Ekeberg	8,3	51,4	16,5	40	10	Brønnøy	3,10	14,7	4,8	21
11	Nesøy	8,1	51,4	17,4	35	11	Hellerud	3,40	16,1	5,4	16
	<i>Cotoneaster integerrimus</i> Med.					12	Simensbråten	2,70	10,6	3,4	15
1	Jeløy	1,95	11,0	3,5	ca. 30	1	<i>Myrica Gale</i> L.				
2	Ulvøy	1,34	6,7	2,1	26	1	Sværsvann	1,30	6,8	2,2	17
3	—	1,70	7,9	2,4	25	2	—	1,08	8,9	2,9	16
4	Bygdøy	1,62	9,5	3,1	24	3	Nesodden	1,12	6,9	2,2	15
5	Jeløy	1,80	7,1	2,2	23	4	Sværsvann	1,10	7,4	2,3	15
6	Ekeberg	0,75	7,9	2,4	22	5	Sognsvann	1,12	5,9	1,9	15
7	Jeløy	2,10	9,1	3,0	22	6	Stensrud	1,05	6,3	1,9	12
8	Lindøya	1,04	8,9	2,8	21	7	Abildsø	1,07	6,6	2,1	10
9	Gressholmen	1,75	8,5	2,9	21	8	Gjærsrud	1,12	8,3	2,6	10
10	Lindøya	1,90	6,3	2,0	17	9	Sognsvann	1,13	6,8	2,1	10
11	Gressholmen	1,66	7,9	2,6	17	10	Abildsø	0,89	5,9	1,9	10
						11	Siggerud	1,09	7,9	2,5	9
						12	Elvåga	0,98	5,8	1,8	9
						13	Nesodden	1,08	7,1	2,2	8
						14	Abildsø	1,02	7,0	2,3	7
						15	Gjærsrud	0,84	7,1	2,2	6

Nr.	Art, voksested Species, Locality	Høyde — Height m	Stamme ved rothalsen Stem at base		Alder — Age År — Years	Nr.	Art, voksested Species, Locality	Høyde — Height m	Stamme ved rothalsen Stem at base		Alder — Age År — Years
			Omfang Circumference cm	Tverrmål Diameter cm					Omfang Circumference cm	Tverrmål Diameter cm	
	<i>Prunus spi- nosa L.</i>										
1	Ekeberg	4,1	38,3	12,4	48	1	Jeløy	6,8	46,1	15,9	56
2	Fornebulandet . .	3,5	29,2	9,4	45	2	—	3,4	27,9	8,9	48
3	Bekkelaget	3,9	33,3	11,2	41	3	Simensbråten . .	4,9	42,9	14,3	45
4	Blindern	2,6	18,6	6,3	36	4	Alnabru	5,8	33,3	11,1	43
5	Lindøya	2,1	20,1	6,9	29	5	Rælingen	3,6	25,2	8,1	42
6	Ostøy	4,5	29,3	10,8	28	6	Nordstrand . . .	4,1	22,9	7,8	39
7	Fornebulandet . .	2,9	27,7	8,9	28	7	Vettakollen . . .	4,5	27,1	9,0	38
8	Ekeberg	3,8	24,1	8,4	26	8	Brønnøy	5,1	24,6	8,3	29
9	Brønnøy	2,8	16,9	5,7	26	9	Oppsal	3,6	13,7	4,5	28
10	Ostøy	3,6	33,9	11,3	25	10	Bryn	4,5	16,8	5,5	24
11	Jeløy	3,4	22,9	8,0	24	11	Grorud	4,8	26,9	8,9	24
	<i>Rhamnus ca- tharticus L.</i>						<i>Viburnum Opu- lus L.</i>				
1	Bekkelaget	4,7	32,3	10,8	81	1	Simensbråten . .	4,9	32,8	10,5	39
2	Simensbråten . . .	6,2	60,6	20,8	62	2	Jeløy	5,5	25,8	8,5	34
3	Ekeberg	6,1	43,0	15,5	61	3	—	3,0	18,9	6,3	30
4	—	5,7	33,7	11,2	58	4	Alnabru	4,6	18,9	6,4	29
5	Lindøya	5,9	43,7	14,7	58	5	Bryn	3,8	13,7	4,8	28
6	Fornebulandet . .	6,4	70,6	25,3	56	6	Nordstrand . . .	4,3	22,6	7,2	28
7	Simensbråten . . .	4,4	30,7	10,3	54	7	Hellerud	3,4	14,3	4,7	26
8	Lindøya	5,5	41,0	14,3	48	8	Grorud	4,5	17,3	5,5	20
9	Bryn	6,0	26,2	8,4	37	9	Nittedal	3,2	18,8	6,1	19
						10	Oppsal	3,9	12,7	4,2	18
						11	Ljan	4,6	18,6	6,5	15

Cerinthoidea, et nytt element i den norske Hieraciumflora.

Av

S. O. F. OMANG

Siden C. J. Lindeberg utarbeidet sin oversikt over den norske Hieraciumflora for A. Blytt i annet bind av »Norges Flora« (Christiania 1874) er det oppdaget et nytt element innenfor denne slekt, nemlig den vest-européiske artsgruppe *Cerinthoidea*. Denne gruppen har sin hovedutbredelse på De britiske øyer, i Frankrike og i Sør-Europa samt på Island og Færøyane. De eldre hieraciologer E. M. Fries og C. J. Lindeberg visste ikke at denne artsgruppen hadde representanter i Skandinavia.

Den svenske hieraciolog Hugo Dahlstedt er den første som har påvist at arter av *Cerinthoidea*-gruppen forekommer i Skandinavia. Han har nemlig i fiskeriinspektør A. Landmarks herbarium, som han hadde til bestemmelse, på en etikett til en art fra Sunndalen notert »H. spec.! e tribu *Cerinthoidea!*« og på etiketten til en annen art fra Brønnøy i Nordland: »H. subsp. prope *anglicum* v. *iricum* e tribu *Cerinthoidea.*« Artene er begge samlet av Landmark selv, den første 25 august 1888, den andre 12 august 1898. Den første art, som forfatteren senere har gitt navnet *H. invecticum*, foreligger bare i ett eksemplar. Men den andre, som har fått navnet *H. praefoliatum* Om., har Landmark gjenfunnet på Brønnøy 31 juli 1907 og senere har Ove Dahl funnet eksemplarer av arten med ufullstendig utviklete kurver ved Lurøy gård i Lurøy.

Den første publiserte art av *Cerinthoidea* i Norge er imidlertid *H. alfitodes* Om., som er beskrevet av forfatteren på side 394 i »Beiträge zur Kenntnis der südnorwegischen Oreadea«, trykt 10 september 1908. Arten er hittil funnet på følgende steder:

Buskerud: Hol (Ove Dahl); Aust-Agder: Bykle (Askell Røske-land); Rogaland: Sand (Ove Dahl; sub nomine *H. agetum* Om. forma in Dahl 1907 s. 54); Hordaland: Røldal, Eidfjord, og 4 steder i Granvin (S. K. Selland); Sogn og Fjordane: Borgund, 2 steder i Flåm og 4 steder i Aurland og Sogndal (forfatteren), Sogndalsdalen i Sogndal (Heiberg), Stryn (G. Samuelsson).

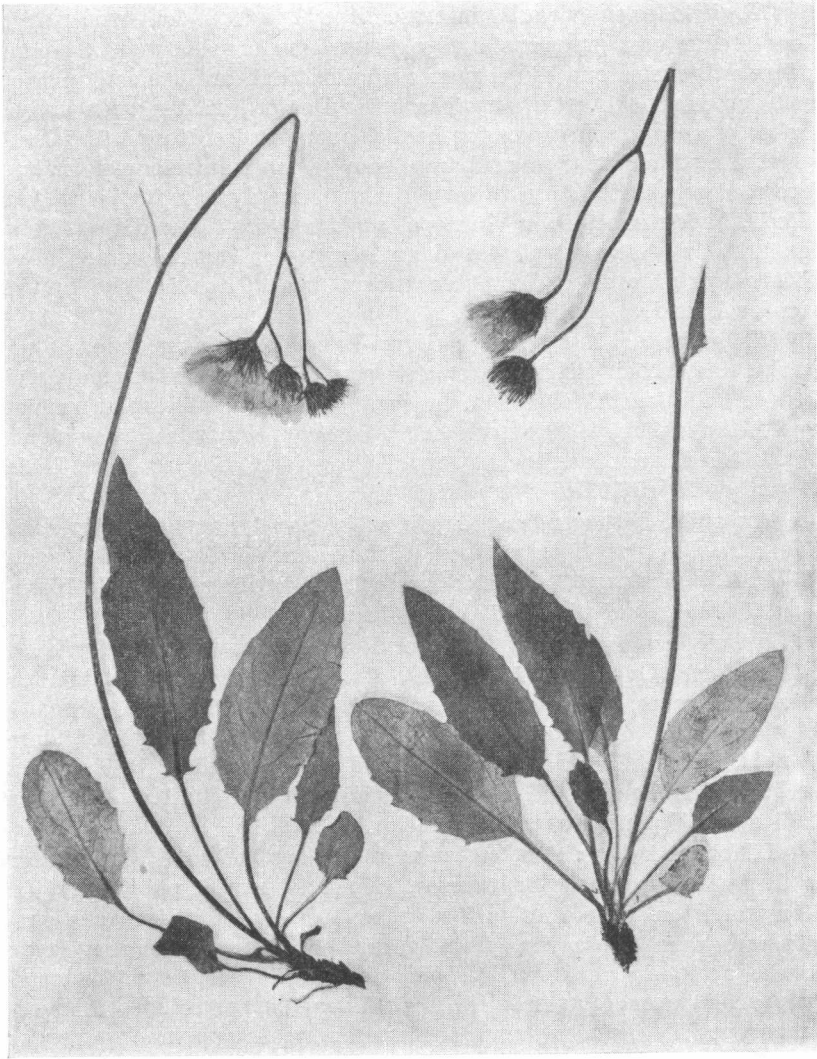

Fig. 1. Til venstre (left): *Hieracium alfitodes* Om., Sogndal: Bjelleseter
7. VII. 1925, leg. S. O. F. Omang. — Til høyre (right): *H. arctocerinthe*
Dahlst., SV-Island: Almannagjá ved Þingvellir. 15. VII. 1936,
leg. S. O. F. Omang. (½)

H. alfitodes er av særlig interesse, ikke bare fordi den er påtruffet flere steder enn gruppens øvrige arter og således synes å ha en videre utbredelse enn disse, men også fordi den er så nær beslektet med den islandske art *H. arctocerinthe* Dahlst., at den godt kunne tenkes å være stamformen for denne, overført fra Norge til Island i landnåmstiden (f. eks. med høy, som jo landnåmsmennene måtte føre med seg til for for sitt kveg). Kunne man gå ut fra, at så var tilfelle, hadde man her et eksempel på hvor kort tid (i dette tilfelle ca. 1000 år) det skal til for dannelsen av en endemisk art. For *H. arctocerinthe* er utvilsomt en endemisk art; den er ikke funnet utenfor Island.

H. alfitodes har en *silvaticum*-lignende habitus, med 0—1 stengelblad. Nær til denne slutter seg en form fra Tromøy ved Arendal: *H. leucotholum* Om. in shed., et enkelt eksemplar samlet av F. Jebe 23 juni 1920 og den helt *silvaticum*-lignende *H. coniolepis* Om. in shed., fra Åna-Sira i Sokndal (Rogaland) samlet av S. Thele 24 juni og 2 juli 1915.

Av andre hithørende arter av *silvaticum*-typen kan nevnes *H. chlorodes* Om. fra Hjørungfjord i Sunnmøre (B. Bjørlykke 16 juli 1935), *H. anozaleum* Om. fra to voksesteder i Alfoten i Davik, Nordfjord (A. Hopland 29 juli 1942 og 5 august 1943).

En mer *caesium*-lignende art er *H. anelctoclonum* Om. fra Kinn i Sunnfjord (Ove Dahl 1896). En flerbladet stengel har den før nevnte *H. praefoliatum* Om. (in Dahl 1912 s. 217) fra Brønnøy (A. Landmark) og Lurøy (Ove Dahl 17 juli 1910) i Nordland. Videre *H. Schübeleri* Om., samlet på skjellsand ved Åkrehamn på Karmøya av F. C. Schübeler i juli 1854 og gjenfunnet der av T. Lillefosse i 1929 og av Vagleik Rosseland i 1932 og 1933.

I Norges kysttrakter treffer man hist og her også andre arter av *Cerinthoidea* enn de her nevnte. Noen av dem er publisert, (jfr. litteraturlisten) men til dels foreligger de i enkle, mindre gode eksemplarer, som ikke egner seg til beskrivelse. I alminnelighet er de norske arter av denne artsgruppe overgangstyper til andre artsgrupper. Den ovenfor omtalte *H. alfitodes* Om., er således en overgangstype til *Oreadea*, som forfatteren også opprinnelig regnet den til.

I »Beiträge zur Kenntnis der Hieraciumflora Islands« anfører Dahlstedt (1904) at Islands *Cerinthoidea* tydelig anviser en av den islandske floraens innvandringsveger og nevner i denne forbindelse Færøyane og Storbritannia. Man kjente ikke dengang til at det også på Norges vestkyst fantes arter av *Cerinthoidea*. Nå må man jo

regne med muligheten av en innvandring også fra Norge, ja sannsynligheten for denne innvandringsveg er kanskje større, hva *Cerinthoidea* angår da i hvert fall *H. arctocerinthe* Dahlst. er meget nær beslektet med den norske *H. alfitodes* Om. men bare fjernt beslektet med de hittil kjente arter fra Færøyane og Storbritannia.

SUMMARY

Cerinthoidea, a New Group in the Norwegian Hieracium-Flora.

The author calls the attention to some Norwegian representatives of the *Cerinthoidea*-group of the genus *Hieracium*. Since C. J. Lindeberg published his account on the Norwegian *Hieracium*-Flora in A. Blytt's work »Norges Flora« (Christiania 1874), several species belonging to this West-European group have been discovered in Norway. The first botanist who was aware of the presence of the *Cerinthoidea* in Norway was Hugo Dahlstedt. This emerges from his notes on the labels of specimens from Northern and Western Norway, collected by A. Landmark in 1888 and 1898.

Among the Norwegian *Cerinthoidea* the author points out *H. alfitodes* Om. which was published in 1908, but then classed among the *Oreadea*. Later he has referred it to the *Cerinthoidea*-group. This is the most widely distributed species of the Norwegian *Cerinthoidea*; at present known from 17 localities in the Southern and South-Western parts of Norway. The species is closely related to *H. arctocerinthe* Dahlst. which is endemic to Iceland. Dahlstedt (1904) was of the opinion, that the Icelandic species of the *Cerinthoidea*-group had immigrated via the British Isles and the Faroes, no Norwegian representative of the *Cerinthoidea*-group being known at that time. In view of our present knowledge, the author regards an immigration from Norway to be just as likely. He finds support in the fact that *H. alfitodes* is more closely related to the Icelandic endemic species *H. arctocerinthe* than to any species known from the British Isles or from the Faroes.

Litteratur.

- Dahl, Ove: Botaniske undersøgelser i indre Ryfylke I. og II. Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl. for 1906 og 1907. Christiania 1906 og 1907.
- Botaniske undersøgelser i Helgeland I. — Videnskabselskapets Skrifter I. Mat.-Naturv. Klasse 1911 No. 6. Kristiania 1912.
- Dahlstedt, Hugo: The Hieracia from the Færøes. Botany of the Færøes based upon Danish Investigations. Part II. Copenhagen 1903.
- Beiträge zur Kenntnis der Hieracium-Flora Islands I. — Arkiv för Botanik, 3. Stockholm 1904.

- Fries, Elias: *Epicrisis generis Hieraciorum*. — Upsala Universitets Årsskrift. Upsala 1862.
- Omang, S. O. F.: *Beiträge zur Kenntnis der südnorwegischen Oreadea*. — *Nyt Mag. f. Naturv.*, 46. Oslo 1908.
- *Monographische Bearbeitung der Hieracien Islands*. — *Skrifter utg. av Det Norske Vid.-Akad. i Oslo I. Mat.-Naturv. Kl.* 1938. No. 3. Oslo 1938.
- *Nye Hieraciumarter fra den øverste del av Ottadalen, Sunnfjord og Sunnmøre*. — *Nytt Mag. f. Naturv.*, 84. Oslo 1944.
- Samuelsson, Gunnar: *Nordfjords Hieraciumflora*. Publisert efter hans død av S. O. F. Omang. — *Arkiv för Botanik*, 1. Stockholm 1949.
- Williams, Frederic N.: *Prodromus Florae Britannicae*. Part 3. Including a Revision of the British Hieracia. Brentford 1902.

Småstykker.

En masseforekomst av russeburkne (*Athyrium crenatum*).

På veien mellom Otta og Mysuseter i Rondane omtrent halvannen km ovenfor Selsverket, kommer en forbi et svaberg som faller steilt ned i Ula på sørsiden av elva. Like ved svaberget er der et skogfritt, urete felt og der vokser en bregne som på avstand mest ser ut som en ganske liten einstape. Den hadde et par ganger tiltrukket seg min oppmerksomhet fra bussen, og 31 juli 1948 besøkte jeg stedet. Det viste seg å være russeburkne [*Athyrium crenatum* (Sommerf.) Rupr.] som i vårt land bare er kjent fra noen få forekomster i Gudbrandsdalen. Dens nærmeste lokaliteter ellers ligger i Finland.

Det er rikelig av den på forekomsten ved Ula i Sel herred. Den fins over et stykke på minst 2 km på sørsiden av elva fra svaberget opp til en streng som krysser elva. Dels vokser den i barskog med etasjemose (*Hylocomium splendens*) og kransemose (*Hylocomium triquetrum*) i bunnen, men best trives den sammen med høye stauder som lushatt (*Aconitum septentrionale*). Den trives også godt i nedkanten av urene sammen med bringebær og med dvergsnelle (*Equisetum scirpoides*). Bringebær tyder på en forholdsvis god tilgang på nitrater. Det er imidlertid ikke tvil om at den finner sine beste kår i den vegetasjonstype som R. Nordhagen kaller turtstorkenebb-engenes forbund (*Mulgedion alpini*). Eilif Dahl.

SUMMARY

An Additional Find of Athyrium crenatum in Sel, Oppland.

The author reports the discovery of a rich occurrence of *Athyrium crenatum* (Sommerf.) Rupr. near the Ula river in the parish Sel, situated in the upper part of the Gudbrandsdalen valley, Oppland county.

Asplenium adulterinum og *A. adulterinum* × *viride* funne i Hålandsdal, Midthordland. (Førebels melding)

Då eg 6 august 1948 var ein snartur i Øvre Hålandsdalen, fann eg *Asplenium adulterinum* Milde og hybriden *A. adulterinum* × *viride*, som her veks saman med *A. viride* Huds., på ein bergknaus på garden Bolstad. Det vart ikkje høve til å granska nærmare etter på finnestaden då, men sidan fekk eg bonde Knut Bolstad til å sende meg nokre fleire plantar frå same staden. Han sende og nokre steinprøver, som amanuensis Tor Birkeland har vore så venleg å sjå på. Dei er alle saman serpentin. J a k o b N a u s t d a l.

S U M M A R Y

Asplenium adulterinum and *A. adulterinum* × *viride*
Found in Hålandsdal, Hordaland.

During a short visit on the 6th of August 1948 to Bolstad in the parish Hålandsdal, the Author found *Asplenium adulterinum* Milde and the hybrid *A. adulterinum* × *viride* on a serpentin rock. None of these plants were previously recorded from Hordaland county.

Carex paniculata i Østfold.

På en tur til strøket ved Verne Kloster i Rygge 1 august 1948 fant jeg *Carex paniculata* L. ved et bekkedrag i skogkanten straks innenfor og sør for hyttebebyggelsen i Fuglevika, en liten bukt nordfor Gundersby gård. Gården ligger omtrent halvveis mellom Larkollen og Moss. 14 november gjorde jeg en ny tur til stedet for å se litt nærmere på forekomsten. Også da sto *Carex*-tuene helt grønne, i motsetning til den øvrige plantevekst. På fuktig myrjord langs bekken talte jeg om lag 40 tuer av *C. paniculata*, noe ujevnt spredt over en knapt 100 m lang og opptil 20 m bred teig. Voksestedet er snaut 200 m fra sjøen, og ligger noen få meter over havet. De største tuene har et tverrmål på 40 cm, med inntil 163 cm høye strå. *C. paniculata* står i en tett og høy bestand av *Filipendula Ulmaria*, *Lythrum Salicaria* (inntil 175 cm høy) og *Lysimachia vulgaris*, med kjerr av *Alnus glutinosa* inniblant. Mere spredt fins planter som *Angelica silvestris*, *Athyrium Filix-femina*, *Caltha palustris*, *Cardamine amara*, *Cirsium palustre*, *Dactylis glomerata*, *Geum rivale*, *Lysimachia thyrsoflora*, *Scirpus silvaticus*, *Solanum Dulcamara*, *Thalictrum flavum*, *Veronica Beccabunga*, *Vicia cracca* og en og annen *Salix*-busk.

Hittil er *C. paniculata* i Norge bare kjent fra kyststrøket mellom Bergen og Haugesund. I Sverige er den funnet så langt nord som Bohuslän. Men klimaet i Fuglevik tør være nokså nær værlaget i Hvaler-området og på Bohuslän-kysten, hvor middeltemperaturen for januar er omkring 0°. Været står inn fra havet og straks sørom Fuglevikbukta vokser *Crambe maritima*.

C. paniculata hører til den type planter som er etterlyst av Eilif Dahl i hans artikkel: »Noen plantefunn fra Haldendistriktet« (Blyttia, 5, 1947, side 71).
Nils Hauge.

SUMMARY

Carex paniculata, New to South-Eastern Norway.

A find of *Carex paniculata* L. at Fuglevika in the parish Rygge, Østfold county, is reported. The numerous luxuriant tufts of the species still had a fresh green color on the 14th of november 1948. A description of the habitat is given, and the associated plants are enumerated. In Norway this sedge was previously known from the coast between Bergen and Haugesund only.

Et tillegg til floraen på Grip, Nordmøre.

Den 3 juli 1947 arrangerte Trøndelagsavdelingen av Norsk Botanisk Forening en ekskursjon til Gripholmen. Det lyktes deltakerne å påvise en rekke karplanter som ikke tidligere er kjent fra Grip. (Se Olav Ranes' liste, trykt i »Meddelelser fra Norsk Botanisk Forening« 1936 s. 90). Særlig *Carex maritima* Gunn. (*C. incurva*) fortjener å framheves. Den vokste rikelig på øyas nordvestside.

De følgende 18 arter er nye for øyas flora: *Anthriscus silvestris*, *Arabidopsis Thaliana*, *Carex maritima*, *Cerastium caespitosum*, *Ligusticum scoticum*, *Luzula multiflora*, *Matricaria matricarioides*, *Melandrium rubrum*, *Myosotis arvensis*, *Plantago lanceolata*, *Poa irrigata*, *Polygonum Persicaria*, *Ranunculus acris*, *Rumex Acetosella*, *R. domesticus*, *Sonchus arvensis*, *Taraxacum* sp. og *Trifolium repens*.
Olav Gjærevoll.

SUMMARY

Additions to the Flora of Grip off Kristiansund.

The author presents a list of 18 vascular plants new to the Archipelago Grip, situated about 14 km to the north-east of Kristiansund, Western Norway.

Norsk Botanisk Forening.

Hovedforeningens årsmelding for 1948.

Foreningens medlemstall er gått tilbake fra 484 pr. 31 desember 1947 til 461 pr. 31 desember 1948. Hovedforeningen hadde ved årsskiftet 392 medlemmer. Av disse var 3 innbudte, 35 livsvarige, 308 årsbetalende og 48 husstands- og studentmedlemmer. 3 av foreningens medlemmer er døde i løpet av året. Hovedforeningen har fått 17 nye medlemmer i 1948, men 26 har meldt seg ut.

Styret har hatt følgende sammensetning i 1948: Professor dr. Trygve Braarud (formann), dosent Oddvin Reisæter (viseformann), assistent Knut Ødegård (sekretær), lektor fru Ragna Sæterp, lektor Gunnar Berg og gravør Halfdan Rui. Styret har holdt 2 møter.

Ekskursjonsnemnda har bestått av konservator Johannes Lid (formann), konservator Per Størmer og sekretæren. Det ble arrangert 8 ekskursjoner i Oslo omegn (3 om våren og 5 om høsten), samt en sommerekursjon til Dokka.

Det har vært holdt 4 medlemsmøter i året:

11 mars. Årsmøte i aud. 13, Universitetet. Møtet ble ledet av viseformann, fru Mia Økland i formannens fravær. — Foredrag av professor dr. Knut Fægri: »Hvor gammel er granen på Voss?« — Årsmelding og regnskap ble opplest og godkjent. Deretter gikk en over til valg. Av styret uttrådte fru Mia Økland som hadde stått i 6 år og ikke kunne gjenvelges. Som nytt styremedlem ble etter styrets forslag valgt lektor, fru Ragna Sæterp. Videre uttrådte Berg, som ble gjenvalgt. Sekretæren takket fru Økland for hennes arbeid i styret. — Aftensmat i Frokostkjelleren.

13 mai. Møte i aud. 13, Universitetet. Foredrag av professor dr. Rolf Nordhagen: »Hvorledes vegetasjonen i høyfjellet registrerer snødekkets tykkelse og varighet. Praktiske konsekvenser av de vitenskapelige undersøkelser.« (Lysbilder.) — Aftensmat i Frokostkjelleren. Ca. 80 medlemmer var til stede på møtet.

21 oktober. Møte i Store Fysiske aud., Blindern. Minnetale over dr. Thekla R. Resvoll ved professor dr. Ove Arbo Høeg. Formannen meddelte at der før krigen var innsamlet en del midler til et fond som skulle bære dr. Thekla Resvolls navn. Dette arbeid

Regnskap for 1948.

Inntekter:	Gevinst- og taps konto.	Utgifter:		
Kontingent:		Administrasjon:		
Arskontingent 1948	kr. 1984,00	Møter	kr. 376,65	
Restanser	» 698,00	Porto	» 199,00	
Trøndelagsavdelingen	» 399,00	Diverse	» 221,20	kr. 796,85
Blyttia:		Blyttia:		
Nansenfondet	kr. 800,00	Trykk	kr. 4283,05	
Salg	» 130,00	Klisjéer	» 338,96	
Annonser	» 725,00	Særtrykk	» 553,00	
Abonnement	» 72,00	Porto	» 87,70	kr. 5262,71
Særtrykk	» 376,33			
Renter	» 40,28			
Underskudd	» 834,95			
	<u>Kr. 6059,56</u>		<u>Kr. 6059,56</u>	
Aktiva:	Status pr. 31 des. 1948.	Passiva:		
Kassabeholdning	kr. 219,95	Livsvarige medlemmers fond	kr. 4852,88	
Postgirokonto 13 128	» 108,00	Gavefondet	» 1601,03	
Oslo Sparebank 230 591	» 2783,33	Driftskonto:		
» » 75 792	» 4752,88	Kassebeholdning	kr. 219,95	
» » 233 680	» 1601,03	Postgiro	» 108,00	
Gamle skrifter	» 1,00	Oslo Sparebank	» 2783,33	kr. 3111,28
Kontant livsvarige medlemmers fond	» 100,00	Gamle skrifter	» 1,00	
	<u>Kr. 9566,19</u>		<u>Kr. 9566,19</u>	
	<i>Livsvarige medlemmers fond.</i>			
Beholdning 1 januar 1948	kr. 4166,34	Oslo Sparebank	kr. 4752,88	
6 nye medlemmer	» 600,00	Kontanter	» 100,00	
Renter	» 86,54			
	<u>Kr. 4852,88</u>		<u>Kr. 4852,88</u>	
	<i>Gavefondet til Blyttia.</i>			
Beholdning 1 januar 1948	kr. 1577,37	Oslo Sparebank	kr. 1601,03	
Renter	» 23,66	Kontanter	» 6,00	
Innkomet	» 6,00			
	<u>Kr. 1607,03</u>		<u>Kr. 1607,03</u>	

Oslo 10 mars 1949.
Revidert og funnet i orden. Oslo 22 mars 1949.

H. Rui.
T. Christensen. O. Klykken.

var nå tatt opp igjen. Det vil i nær fremtid bli fremsatt forslag om anvendelsen av fondets midler. — Foredrag av dr. techn. Arne Schulerud: »Omkring korn og brød.« — Siste post på programmet omfattet plantefunn fra sommeren. Konservator J. Lid meldte om et funn av *Cinna latifolia* i Kvanndalen i Kinsarvik, Hardanger (ny for Hordaland). Professor R. Nordhagen meldte om nye funn av *Taraxacum dovreense* i fjellene nord for Snøhetta og på Store Orkel-sjøhø, av *Papaver radicum* ssp. *ovatilobum* i Øksendalsfjellene og av *Euphrasia lapponica* ved Trollkirken nordvest for Molde; funn som understøtter teorien om en tidligere innvandring av disse arter fra isfrie refugier på kysten av Nordmøre. Videre meldte Nordhagen om nye funn av *Dryopteris paleacea* i Nordmøre, på Karmøy, i Ryfylke og ved Moi. Til slutt omtalte han et funn av *Epipogium aphyllum* i Skoger ved Drammen. Konservator Per Størmer meldte 3 funn av *Glyceria declinata* (ny for Norge) som han hadde påvist ved en undersøkelse av Botanisk Museums materiale av *Glyceria fluitans*. — Aftensmat i Blindernkjelleren. Det var 60 medlemmer til stede på møtet.

23 november. Møte på Universitetsbiblioteket. Foredrag av professor dr. Carl Skottsberg, Göteborg: »Hawaiiøernas högre flora«, med fargelysbilder. — Aftensmat i Universitetsbibliotekets kafé. Det var 110 til stede på møtet.

Hovedforeningens ekskursjoner i 1948.

23 mai. Dagesekskursjon til Hallangspollen i Frogn. 22 deltakere. Med rutebil til Drøbak og videre med motorskøyte til Hallangspollen hvor vi gikk i land på en brygge rett nord for halvøya inne i pollen. Derfra gikk vi til fots inn til bunnen av pollen hvor skøyten hentet oss igjen ut på ettermiddagen. På tørre berg vokste *Myosotis hispida* og *M. stricta*, *Geranium pusillum*, *Saxifraga granulata* og *S. adscendens*. I kratt fant vi *Daphne*, *Lonicera periclymenum*, *Sorbus obtusifolia*, *Mercurialis perennis*, *Polygonatum multiflorum*, *Lathyrus niger*, *L. vernus*, *Adoxa* og *Corydalis fabacea*. På en bergvegg vokste *Asplenium Ruta-muraria* sammen med kalkmosen *Encalypta streptocarpa*. Langs strandene var det meget av *Euphorbia palustris*, *Thalictrum flavum* og *Carex disticha*.

Per Størmer.

13 juni. Tur til Gjerdrum på Romerike. 13 var med. Frå Kløfta stasjon gjekk vi vestom brua over Leirelva. Her botaniserte vi i skogen langsmed elva og på bakkane ved vegen; mange *Alchemilla*, *Taraxacum boreum*. Ved meieriet og på Olstad *Spirodela polyrrhiza* og andre vassplantar i dammar nær husa. På Sørum *Adoxa Moschatellina*, ved Tangen *Carex caespitosa* og andre storr-

arter. Tilbake med toget frå Frogner stasjon. I alt notert 232 karplanter for Gjerdrum herad. J. Lid.

20 juni. Tur til Blankvann nord for Oslo. Ekskursjonen startet fra Voksenkollen med omtrent 10 deltakere. Turen gikk over Tryvann til Rundmyr like sønnenfor Slaktern. På Rundmyr vokser våre tre soldogg-arter sammen med hybridene mellom to av dem, dessuten *Lycopodium inundatum* og *Corallorhiza trifida*. Fra Rundmyr fortsatte vi til Karusstjern sørvest for Blankvann som ligger i kalkområdet. Der vokser mange former av *Orchis maculata*, *O. Traunsteineri* og en annen *Orchis* av *incarnata*-gruppen, videre *Listera ovata* og *Gymnadenia conopsea*. På myra vokser *Dryopteris Thelypteris*. Vi holdt matrast på Blankvassbråten. Etter rasten gikk turen ned til Lørenseter hvor vi så på forekomsten av *Schoenus ferrugineus*. Sammen med den vokser også *Eriophorum gracile*.

Eilif Dahl.

11—17 juli. Ekskursjon til Dokka i Nordre Land. Deltakerne var: Nils Hauge, Gunnar Hofstad, Julie Kjennerud, Gudrun Laland, Anton Røstad, Finn Sørlye og Finn Wischmann. Vi bodde på Dokka Hotell hvor vi fikk ypperlig forpleining. Ekskursjonen var henlagt til et område som er lite kjent i botanisk henseende. Vi noterte ca. 360 arter av karplanter i Nordre Land; hertil kommer ca. 30 arter som vi bare fant i Torpa. — Søndag 11 juli benyttet vi til å botanisere litt omkring jernbanestasjonen. Her vokste bl. a. *Lepidium densiflorum* i stor mengde. — Mandag 12 juli. Tur forbi Skålerud gård, opp på åsen på østsiden, over Damtjern og tilbake til Dokka. I skogen bak Skålerud er det et tidligere finnested for *Epipogium*, men den var ikke å finne nå; derimot fant vi en del andre orkideer, bl. a. *Epipactis Helleborine*. Ved Damtjern vokste *Juncus stygius* og *Carex livida*. — Tirsdag 13 juli gikk vi langs landeveien på vestsiden av Randsfjorden, men kom ikke langt på grunn av regnvær. I skogen fant vi *Adoxa*. — Onsdag 14 juli regnet det så sterkt at ekskursjonsmedlemmene nektet å gå ut. Lederen tok da en tur alene, dels med tog og dels til fots langs jernbanelinjen til Tonsåsen i håp om å finne *Campanula barbata*, men uten resultat. Flere steder langs jernbanen vokste *Arabis arenosa*. — Torsdag 15 juli var den eneste dagen været var helt tilfredsstillende. Vi dro med drosje opp til Kinn ved Snerthingdalsveien og fulgte veien et stykke østover. Vi fant bl. a. *Galium trifidum* i et tjern nær Frøysak gård. Derfra gikk vi et stykke nordover til Skog og videre vestover til Haug og ned på hovedveien igjen. På myrene vestenfor Skog var det rikelig av *Orchis maculata* og nærstående arter. Ved Haug fant vi *Cirsium oleraceum*. Vi hadde ikke sett noe til *Campanula barbata* og tok derfor drosjen videre opp til Nord-Torpa hvor vi fant den på en eng ved Myre. — Fredag 16 juli var været bra fra morgenen av, og vi dro med bil til Tranhaug på

vestsiden av Randsfjorden for å lete etter *Cinna* ved Høgfossen. Vi fulgte tømmerveien opp til Svartvatna hvor vi fant *Utricularia intermedia* i blomst. For å rekke over mest mulig terreng skilte vi lag, idet lederen gikk mot nordøst over fjellet, mens de andre dro inn på myrene på sydsiden av Svartvatna. På tilbaketuren fant de *Cinna* under Høgfossen, i selskap med *Poa remota* og *Milium*. — Lørdag 17 juli brøt vi opp.

Finn Wischmann.

5 september. Til Vettakollen nord for Oslo. Det var ein svært våt dag, og berre 8 var med på turen. Vi såg på bregner i skogen ved Huldrevegen. På Fuglemyra *Sphagna* og andre myrplanter, *Goodyera repens*, svellebakteriar i bekken og i myra. Professor Ove Arbo Høeg demonstrerte matsopp. På tilbaketuren tok vi eit oversyn over dei størr- og grasarter som veks i Båntjønn.

J. Lid.

9 september. Ettermiddagstur til Sognsvatn nord for Oslo. Emne: »Tur med klassen.« Ledere: T. Braarud og G. Berg. 20 deltakere. I grupper på 3 ble deltakerne gitt i oppdrag å samle demonstrasjonsmateriale i løpet av 20 minutter for å belyse forskjellige sider ved skogens biologi: 1) trær og busker, 2) blomsterplanter, 3) karsporeplanter, 4) laver, 5) moser, 6) sopper og 7) planter i symbiose.

I tilknytning til et jordprofil ble det antydnet hvordan en kan knytte de forskjellige observasjoner sammen til et hele. — Turen illustrerte hvor nødvendig det er å begrense materialmengden om en vil gjennomgå stoffet forsvarlig.

Trygve Braarud.

12 september. Ferskvannstur til Steinsfjorden i Hole. 4 deltakere. På grunn av langvarig regnvær var vannstanden så høy at det var umulig å gjennomføre turen som planlagt. De fleste deltakerne i fellesturen (se Horns referat om soppturen samme dag) holdt seg på land og studerte sopper. Forholdene i Steinsvika, hvor *Potamogeton crispus* har vokst var også ugunstige på grunn av gjerder som var satt opp over den indre del.

En planlagt tur til Hersjøen og Hurdalssjøen 18—19 september ble avlyst p. g. a. den høye vannstand i Hurdalssjøen.

Trygve Braarud.

12 september. Sopptur til Kleivstua i Hole. Med buss til Sundvolden hvor vi tok heisen opp til Kleivstua. Derfra gikk vi sørover. Det var ganske bra med sopp og vi avanserte så langsomt at vi måtte vende ved Nordsætra. Derfra gikk vi nordøstover og tilbake til Kleivstua. Vi noterte 70 arter, men fant merkelig nok ingen av musseron-artene. Da vi kom til Sundvolden igjen ble artene lagt ut og demonstrert i hotellhagen.

Kristian Horn.

23 september. Sopptur til Maridalsvatnet nord for Oslo. 6 deltakere. Med Kjelsåsbanen fra Stortinget kl. 17 til Kjelsås

stasjon, derfra til fots langs østsiden av Maridalsvatnet. Denne turen ble helt mislykket. Vi fant bare noen inntørkede kremler. Det hadde vært en tørkeperiode i tiden før og den hadde stanset fornyelsen av soppfloraen. Det ble dessuten så tidlig mørkt at turen ble ganske kort. Ettermiddagsturer så sent på året bør en nok ikke planlegge.

Kristian Horn.

Trøndelagsavdelingens årsmelding for 1948.

Lokalforeningen hadde ved utgangen av 1948 69 medlemmer, derav 4 livsvarige og 21 husstands-medlemmer. Styret i året besto av professor Ralph Tambs Lyche (formann), lektor Arvid Heimdal (kasserer), lektor Johannes Reiersen (sekretær), lærer Einar Fondal (revisor).

Det ble holdt 4 møter, alle under ledelse av formannen.

20 februar. Årsmøte i Videnskapsselskapets bibliotek. Regnskap og årsmelding ble opplest og vedtatt. Ved valg av styre ble formannen (professor Tambs Lyche), revisor (lærer Fondal) og sekretær (lektor Reiersen) gjenvalgt, mens kassereren lektor Signe Fransrud ønsket å tre ut. Ny kasserer ble lektor A. Heimdal. — Skogforvalter Fr. von der Lippe: »Svin på skogen.« Lektor Johannes Reiersen: »Om noen flyteforsøk med frø i sjø vann.«

16 april. Møte på Botanisk avdeling, Vid.selsk. Museum. Forslag ble framsatt om å opprette et ekskursjonsutvalg på 3 medlemmer. Fr. Maria Svenningson, konservator Olav Gjærevoll og provisor Gunnar Brodahl ble enstemmig valgt. — Professor Ralph Tambs Lyche gjennomgikk artene i *Alchemilla vulgaris*-gruppen, understøttet av herbariemateriale og balloptikonbilder. — Forsøksleder Jens Roll Hansen: »Sjukdommer på grønnsaker forårsaket av sopper, virus, mangel på mikronæringsemne og sjukdommer av ukjent årsak.«

25 oktober. Møte i Studentersamfunnet, Knaussalen. Ved åpningen av møtet mintes formannen rektor Ivar Tollan som nylig var avgått ved døden. — Lektor Johannes Reiersen: »Noen minneord om botanikeren, skolebestyrer Andreas Notø.« — Provisor Gunnar Brodahl: »Besøk i norske urtegårder.« — Lærer E. Fondal, konservator O. Gjærevoll og professor N. A. Sørensen viste fram atskillige sjeldne planter fra Trøndelag, samlet sommeren 1948.

17 november. Møte i videnskapsselskapets bibliotek. — Professor N. A. Sørensen: »Istidsnuntaker, problemer og muligheter.« Et meget godt besøkt møte med livlig ordskifte etter foredraget.

I dagene 5 og 6 mai holdt konservator Olav Gjærevoll et mosekursus for medlemmer av foreningen. Det var 12 deltakere. Grunndragene av anatomen ble gjennomgått, med bestemmelsesøvelser.

Johannes Reiersen.

Trøndelagsavdelingens ekskursjoner i 1948.

9 mai. Tur til Strindaåsene. 17 deltakere. I tilknytning til mosekurset ble det foretatt en moseekskursjon til åsene sørvest for Jonsvatnet. Buss til Lia; herfra gikk turen mellom Bjørkåsen og Liabranden i østlig retning til Engelsås. En fikk her god anledning til å studere mosene både på sur barskogshumus og på god moldjord; videre på så vel kalkfattige som kalkrike bergvegger. Strøket er kjent som et rikt område for moser. Av nytt som ble funnet kan nevnes *Mnium hymenophyllum*. Øverst i Ramdalen besøkte vi noen meget rike levermoselokaliteter.

Olav Gjærevoll.

13 juni. Tur til Anøyen-Grævsjø i Skaun. 13 deltakere. Med busst til Skaun og videre med lastebil til Konstad ved Anøyen. I veikrysset ved Konstad fant vi *Woodsia alpina*. Nær Gangaunet noterte vi *Cerastium caespitosum*, *Carex ornithopoda*, *C. digitata* og *C. pilulifera*. På sur myr sør for Vasshaugen *Orchis strictifolia*. Videre gikk turen til kalkdrag i vestskråningen av Gåsknippen hvor floraen var rikere. Herfra kan nevnes *Lathyrus vernus*, *Actæa spicata*, *Moehringia trinervia*, *Daphne Mezereum*, *Epipactis atrorubens*, *Asplenium viride*, *A. Ruta-muraria*, *Cystopteris montana*. En kort orientering langs nordostsiden av Lille Grævsjø viste en artsrik ferskvannsflora, med bl. a. *Potamogeton gramineus* × *lucens*, *Orchis cruenta* og *Carex diandra* på myr ved vassbredden.

19 juni. Tur til Heimdal i Tiller. Ettermiddagsbesøk i provisor G. Brodahls hage. 9 deltakere. Foruten en rekke norske planter viste Brodahl oss noen sjeldne orkideer innplantet fra Øland.

Johannes Reiersen.

6—9 juli. Ekskursjon til Aunegrenda i Haltdalen. 14 deltakere: Soffi Bødtker, Einar Fondal, Signe Fransrud, Gunn Gaden, Astri Gjærevoll, Olav Gjærevoll, Petter Green, Olaug Hofflund, Martin Opland, Tore Ouren, Maria Svenningson, Borghild Swensen, Jørgine Sørensen og Nils Sørensen. Med tog til Haltdalen st. og buss til Aunegrenda hvor deltakerne ble innkvartert på gårder. Første dag ble brukt til en kortere ekskursjon i nærheten av gårdene. *Pedicularis Oederi* vokste i skogliene helt inn til den dyrkede mark. En del grasmyrer hadde en rik vegetasjon. Særlig må framheves *Orchis lapponica* ssp. *pseudocordigera*, i store mengder. — Fra Holt-sjøhøgda, som ble besøkt neste dag, kan nevnes *Carex rufina* og *C. microglochin* (Limstentjønna). Den rikeste flora fantes på den østlige del av Vollfjellet der en kvit kalkgang skjærer tvers over fjellet. Av viktigere arter noteres *Kobresia simpliciuscula*, *Carex microglochin*, *Astragalus frigidus* og *A. norvegicus*. *Dryas* var dominerende. — Tredje dag gikk med til Bukhamrene og Tverrå-

fjellet. Bergartene er her harde, men noen få *Dryas*-forekomster fantes på Tverråfjellet. — Siste dag gikk noen av deltakerne til Vollfjellets vestlige del, andre til Trælsåfjellet. Vollfjellet bød på en rik vegetasjon med store *Dryas*-forekomster. I sitt følge hadde *Dryas* bl. a. *Carex rupestris*, *C. atrofusca*, *Equisetum variegatum*, *Asplenium viride*, *Chamorchis alpina*, *Minuartia stricta*, *Salix polaris*, *S. reticulata*, *S. myrsinites*, *Astragalus frigidus* og *A. norvegicus*. På myrene vokste store mengder av *Pinguicula villosa*. Trælsåfjellets gabbro bød også på en del kalkplanter. — I alle de undersøkte områder fantes det rikelig av *Blechnum Spicant* og *Narthecium ossifragum*. Kystfloraen var for øvrig representert ved *Carex pulicaris* som vokste tett ved gårdene.

Olav Gjærevoll.

12 september. Ferskvannsekskursjon til Flå - Melhus. Regnvær og 4 deltakere. Med tog til Ler, derfra til fots langs veien til Fornesevja, en avstengt evje av Gaula. Vi noterte her 30 arter vann- og sumpplanter, hvorav bl. a. *Sparganium simplex* og 3 *Callitriche*-arter: *C. hamulata*, *C. polymorpha* og *C. verna*. Ved veien nær utløpet vokste *Senecio viscosus*. Herfra gikk vi til Kjela, et knapt ½ m dypt tjønn like ved Søberg st. Tjønnen var helt igjenvokst av vannplanter, deriblant *Sparganium simplex* og *Scirpus lacustris*. Også her fant vi ca. 30 arter. På begge steder var pH-verdien 7—7,5 (målt med Mercks universalindikator).

Johannes Reiersen.

Notiser.

Eksamen i botanikk ved Universitetet i Oslo 1948.

Vårsemestret.

Bifagseksamen: 18 kandidater, derav 1 fra Bergens Museum. — Oppgave 1. Om fotosyntesen i planteriket. — Oppgave 2. Hvilke egenskaper utmerker de enfrøbladede i forhold til de tofrøbladede? Gi med utgangspunkt i liljefamiliens diagram en tydning av blomstens bygning hos marihandfamilien og grasfamilien.

Hovedfagseksamen: 5 kandidater, derav 1 fra Bergens Museum. — Knut Hansen: Vernalisering av korn. — Gunnar Leiro: Vernalisering av korn. — Knut Mikaelson: Allotrinom nedarving og forsøk på å innleire artsfremmede gener i *Godetia Whitneyi*. — Birger Sund: Skog og skoggrensar på Sør-Helgeland. — August Mydland leverte en 6-ukers oppgave med oppgitt emne.

Høstsemestret.

Bifagseksamen: 13 kandidater. — Oppgave 1. Bygning og funksjon av plantenes hudvev. — Oppgave 2. Hva forstås ved kjernefaseveksel og generasjonsveksel i planteriket? Gi noen eksempler på haplonter, haplodiplonter og diplonter innenfor algene.

Hovedfagseksamen: 3 kandidater. — Oddvar Dalin: *Phyteuma spicatum* i Norge. — John A. Hauge: Zoocecidier på Nesoddens viltvoksende busker og trær. — Hildur Nygaard: Mikrokjemiske studier over norske *Parmelia*-arter.

VII. Internationella Botaniska Kongressen. Stockholm 1950.

Förslag till ändring av de internationella nomenklaturreglerna (liksom tillägg till listan över nomina generica conservanda) måste, för att kunna upptagas till behandling, vara Rapporteur général, Dr J. Lanjouw tillhanda före 1 juli 1949 i minst 5 tryckta eller maskinskrivna ex. av varje förslag. Dr Lanjouws adress är Botanisch Museum, Lange Nieuwstraat 106, Utrecht, Holland.

Organisationskommitténs arbetsutskott.

Rettelse.

I minnetalen over Thekla Resvoll i forrige hefte side 61 står 14 juli som dødsdatum istedetfor 14 juni.

Sammermeyers Boghandel

GUSTAV E. RAABE

FORLAGS, SORTIMENTS- OG
KOMMISJONSFORRETNING

Karl Johans gate 41-43, Oslo
Tlf.: 41 07 01, 41 13 63, 41 21 45

Botanisk litteratur — norsk og utenlandsk

Vanføres Avskrivningskontor

*leverer pent arbeid i hurtig tempo.
Henter og bringer*

Eilert Sundtsgate 22. Tlf. 44 80 58
Filial: Hausmannsgate 39
(inng. Jess Carlsensgt.)
Tlf. 41 28 22

*Forsøk oss for den gode saks
skyld — og De kommer igjen
for den gode service's skyld*

Vanfør Ungdoms Hovedlag

Er De på ? Kanskje

BJØRLYKKE'S NORSKE PLANTER

kan sette Dem på sporet igjen.

Niende utgave — Kr. 5,40

A. W. BRØGGERS
BOKTRYKKERIS FORLAG

Verdifull kunnskap om roser og rosedyrking —

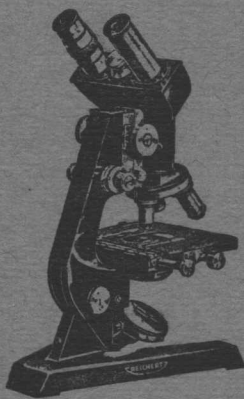
ROSER

av hagebrukskandidat Arne Lundstad

Boka gir en fullstendig botanisk-systematisk oversikt over de forskjellige rosesorter, og behandler viktige problemer ved dyrkingen, som f.eks. kryssingsarbeid, vekstvilkår, aukingsmåter og sjukdommer og skadedyr. Boka er rikt illustrert, og de fleste fotografiene er tatt spesielt for boka.

Prisen er kr. 15.— innbundet.

GRØNDAHL & SØNS FORLAG

*Enerepresentant
for Norge:*

REICHERT
Mikroskoper

